

VERKSAM HETS PLAN

2024

ÅLANDS
NATUR & MILJÖ

Verksamhetsplan 2024

Innehåll

1	Visionen: naturglädje, välmående och bärkraft! Våra målsättningar De fem farlederna	3 4 5
11 12 13 13 14	Kärnverksamhet Biologisk mångfald Östersjön i balans Hållbar konsumtion Nätverkande och samarbete både hemma och internationellt	2
3	Medlemmen i centrum	19
20	Våra mötesplatser	4
5	Administration Möten Personal, styrelse och arbetsgrupper Kommunikation Ekonomi	21 21 21 23 23
24 24 25 27	Projekt Skogen på Nötö The road from Nordic Islands to Kunming – Montreal Vision Mariero	6

1 Visionen: naturglädje, välmående och bärkraft!

Ålands Natur & Miljös vision är **naturglädje, välmående och bärkraft till hela Åland**. Visionen genomsyrar hela vår verksamhet. Vi tror att människor som mår bra och har ett sammanhang också tar ansvar för sig själva, den egna livssituationen och sin omgivning. Naturen är vårt naturliga sammanhang.

Ålands Natur & Miljö är en folkrörelse som bidrar till att en hållbar livsstil blir en del av identiteten hos alla som bor och verkar på Åland. Föreningen utgör ett forum som kanaliserar folks engagemang i miljö- och hållbarhetsfrågor och sporrar till gemensamma aktioner i samhället. Gemenskapen möjliggör medlemmarnas personliga utveckling och skapar ett kunskapsutbyte dem emellan som gör det möjligt att blomstra och utvecklas som individer, vilket skapar ringeffekter i samhället.

Tröskeln för att komma med och engagera sig ska vara låg och vi jobbar aktivt på att vara en välkomnande, tillgänglig och demokratisk organisation. Alla ges möjlighet att delta utifrån sina erfarenheter och förutsättningar. Enskilda medlemmar kan engagera sig i en eller flera intressefrågor eller pröva på nya områden. Ålands Natur & Miljö tar vara på medlemmarnas kompetens och agerar plattform och stöd för medlemmarnas engagemang.

Våra målsättningar

Vår verksamhet stöder det gemensamma förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda och vi deltar aktivt som medaktör i nätverket bärkraft.ax. Vi jobbar direkt och indirekt med visionen och samtliga sju strategiska utvecklingsmål

De sju strategiska utvecklingsmålen 2030 från Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda

Mål 1 Välmående människor vars inneboende resurser växer

Mål 2 Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

Mål 3 Allt vatten har god kvalitet

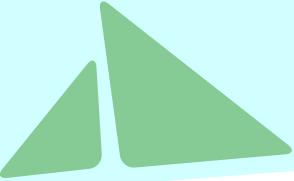
Mål 4 Ekosystem i balans och biologisk mångfald

Mål 5 Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Mål 6 Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

Mål 7 Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

De fem farlederna mot hållbarhet

1. Ekosystem i balans och biologisk mångfald

2. Förnyelsebar energi och hög energieffektivitet

3. Allt vatten har god kvalitet

4. Hållbar konsumtion och produktion

5. Välmående, tillit och delaktighet

Visionen som ledljus Åland 2051:

I ett hållbart samhälle har vi hittat naturglädjen i oss själva, i varandra och i den natur vi är en del av. Människor mår bra och har kraften att leva efter sina värderingar och ta hand om sin värld. Tillsammans har vi skapat det bärkraftiga samhället.

2021

Åtgärder

2030

2051

Sammanhängande kulturmarksområden har idag svagt skydd i lagstiftning. Arealen av kulturmarker har minskat drastiskt. (i Finland med i genomsnitt 90% sedan 1960-talet, på Åland något mindre men ändå betydligt).

De gamla betes- och slåttermarkerna växer igen vilket leder till att arter som varit beroende av dem undanträngs.

Ensidigt jordbruk har försämrat jordhälsan. En effekt är att mindre koldioxid binds i jordarna.

Åländskt byggande görs till stor del av utsläppsintensivt material.

Vissa avverkningsmoment skadar naturen på ett oavsiktligt sätt. Skogsbruket har minskat mängden död ved, som är kritisk för många arter. Efter stormen Alfrida 2019 ökade dock mängden död ved avsevärt.

1,8% av den åländska naturen är fredad vilket är lågt jämfört med internationella mål. Ytterligare 1000 hektar av värdefulla biotoper som togs fram i biotopinventeringen 2001-2003 är skyddade enligt naturvårds- respektive skogsvårdslagen.

Flera viktiga arter och biotoper saknar lagstadgade skydd. Bristande hänsyn tas till naturaspekter vid exploatering, speciellt vid kustzoner.

Invasiva främmande växt- och djurarter sprider sig och undantränger naturligt förekommande arter

Identifiera och inrätta skyddsområden för vårdbiotoper samt informera och utbilda allmänheten.

Gynna åländskt naturbeteskött vid upphandling och inköp.

Näringspolitik för bevarande och skötsel av naturbetesområden (t.ex. inom LBU-program).

Ökad användning av varierande växtföljd och insatser för jordhälsa.

Alla ny- och ombyggnationer ska ske med åländskt trä.

FSC-certifiera mer skog.

Informationsspridning och utbildning i hållbar skogsvård.

System för frivilligt skydd av privat mark med ett särskilt fokus på strandskydd, för att bevara återstående obebyggda strandområden. Bibehållande av det naturskydd som jordförvävsreglerna medför idag.

Fler vetenskaplig-biologiska inventeringar över hela Åland.

Förteckning över privat skyddade fisklek-områden och fågelskyddsområden.

Förstärk naturskyddet och öka arealen skyddade områden.

Utveckla hållbar naturturism på Åland.

Minska invasiva främmande djur- och växter.

Vi har tre gånger större arealer av välskötta betes- och slåttermarker än vid 2018. Dessa vårdbiotoper är ekonomiskt självbärande.

Alla åkrars multhalt klassas som hög.

Den hållbara skogsavverkningen motsvarar den hållbara avverkningsvolymen samtidigt som återbeskogningen är livskraftig.

Alla livsmiljöer och livsformer som är av särskilt värde för den biologiska mångfalden är bevarade genom frivilliga åtgärder och lagstöd.

Vi använder våra naturresurser mångsidigt och med omsorg. Frodiga natur- och kulturlandskap uppfyller en mångfald av mänskliga behov. Skogen är livskraftig och den hållbara avverkningen gynnar åländskt trähusbyggande. Svamp- och bärplockning, betesdjur, träindustrin och skyddade områden lyfter den åländska säregenheten.

Farled 1.

ÅLANDS
NATUR & MILJÖ

2021

Åtgärder

2030

2051

Den åländska bilparken är stor, gammal och fossilbaserad. Det finns fler registrerade fordon än invånare. Det är anmärkningsvärt internationellt. Det är oklart hur mycket fordonen körs. Antalet elbilar och laddhybrider ökar sakta. Coronapandemin har möjliggjort distansarbete för många. Mötesresor och turistresor har minskat avsevärt sedan tre år tillbaka.

Vi konsumerar en hel del energi på Åland internationellt sett, och 2/3 av energimixen är fossil (äv. trafik inkluderad). Landskapsfärjorna drivs på lätt brännolja som bränsle. Installerad solenergi har ökat på Åland.

Nya vindkraftverk byggs och planering av ytterligare vindkraftverk pågår.

Den totala energianvändningen, med sjöfarten inräknad, är på Åland 43 MWh / person / år.

Av den åländska elmixen kommer 70-80 % från Sverige och vindkraften står för enbart ca 20 %. Den svenska mixen är ännu inte fullständigt klimatneutral. Vad gäller uppvärmningen finns fortfarande en hel del oljepannor kvar.

El- och biogasdrift stöds av infrastruktur, digitalisering och många olika finansieringsformer.

Ta bort hinder mot installation av laddstationer och uppmontra fastighetsägare, kommuner och elbolag att skapa möjligheter till att ladda elbil i lägenhetshus/flerbostadshus/kvarter.

Uppmontra till upphandling av fossilfria transporter och fordon som på sikt kan köpas begagnade av privatpersoner.

Utökad och smidig kollektivtrafik.

Planera för och understöd cyklismen genom t.ex. avdrag i beskattningen.

Miljöanpassat tonnage till skärgårdstrafiken. Kortare rutter än två timmar borde köras på eldrift.

Arbeta med beteendeförändringar som leder till minskad energianvändning och energieffektivisering.

Förverkligande av Ålands första offshore-vindkraftpark.

Stödformer för (lokalproducerad) förnyelsebar energi.

Fjärrvärmesystemet moderniseras och användning av olja i fjärrvärmesystemet fasas ut.

Möjliggör byte från oljepannor och annan fossil uppvärmning av bostäder till hållbara alternativ. Informera om stöd, lönsamhet med investeringen och finansiering.

Restprodukter från samhället som inte duger till återbruk eller återvinning används till energigämdamål.

Vi säljer enbart utsläppsneutrala transportfordon.

Ökad energieffektivisering med 30 % jämfört med 2018.

Vår elförsörjning och uppvärmning drivs av enbart förnyelsebara energikällor och vi exporterar el på årsbasis.

Enbart lokala förnyelsebara energikällor används för vår elförsörjning och uppvärmning och på årsbasis exporterar vi grön åländsk energi. Energieffektiviteten har minskat markant genom energieffektiveringar och grön el har blivit den viktigaste energibäraren. Vår fordonsflotta drivs enbart med förnyelsebara bränslen. På det sättet har vi blivit klimatneutrala.

Farled 2.

ÅLANDS
NATUR & MILJÖ

2021

Åtgärder

2030

2051

Icke-fungerande kretslopp av kväve och fosfor som behövs för vår lokala matproduktion bidrar till övergödning, algblomning och syrefria bottenar.

I synnerhet jordbrukets och fiskodlingarnas näringsläckage är betydande, men fritidsbåtar och internationella kryssningsfartyg släpper också ut avloppsvatten direkt i haven trots lagstiftning.

Hushållens direkta utsläpp i naturen och havet sker i ökand omfattning och ofta i strid med gällande lagstiftning.

Förnyelseavverkningen inom skogsbruket förändrar både näringsomsättning och vattenbalans, ökar avrinning och utlakning av näringsämnen och sediment. Öppen svämgödselhantering leder till näringsläckage och metanutsläpp.

Medvetenheten om näringsläckage har ökat vilket gjort att bl.a. användningen av handelsgödsel har minskat.

Skadliga ämnen sprids i haven som påverkar ekosystemen, såsom mikroplaster, mediciner, kemikalier och avfall. Ämnena har effekter också på kustnära livsområden och fågellivet. Vidare sker ett lokalt överfiske i Östersjön som påverkar Östersjöns ekosystem negativt.

Vi förbrukar ca 165 l vatten/dygn/person, där hygien och toalettspolning står för merparten av användningen. Det är mycket internationellt sett.

Skapa förberedande lagstiftning för kommande teknik med tre rör för vatten och avlopp vid byggande. Mer information och mer kontroll vid byggande.

Skapa förutsättningar för att få privata avlopp i skick enligt lagen om avloppsreglering.

Fiskodlingar och vattenbruk som förorenar havsvattnet läggs ner.

Obligatoriska fosfor- och kvävefallor i anslutning till åkrar och intensifierad rådgivning inom jordbrukssektorn.

Utveckla effektiva avloppssystem vilket minskar utsläpp i vattendrag och ökar recirkulation av näringsämnen och multhaltiga ämnen.

Ett kluster för hållbar vatten- och fiskevård inrättas för att öka det folkliga engagemanget för vattenvård och vård av fiskeområden.

Skadliga bottenfärger, bekämpningsmedel och andra skadliga ämnen förbjuds.

Flera marina reservat ska inrättas. Fredning av landskapets och privata vattenområden vid fiskens lektider.

Insatser för minskad bruksvattenkonsumtion såsom teknik för multipel återanvändning.

Öka ålämningsgarnas medvetenhet om sin vattenkonsumtion.

Ökad användning av dagvatten i våtmarksområden och för bevattning. Skydd av grundvatten för framtida behov.

Näringsläckage och läckage av andra skadliga ämnen till vattendrag har minskat avsevärt.

Varje ålämning har sitt avlopp i skick och följer lagen om avloppsreglering, samt arbetar aktivt för att minimera sin påverkan på våra vatten.

Breda skyddszoner till närliggande vattendrag vid skogsavverkning.

Inga fler vattenorganismer tillkommer i de röda listningarna över hotade arter och trenden blir saktare positiv. Vi har balanserade bestånd av inhemska arter. Invasiva främmande arter sprids inte i våra vattenområden.

Vi nyttjar 50 % mindre ren/hushållsvatten än vid 2018.

Vi håller med vårt vatten och använder rent vatten nästan enbart som dryck och för hygien. Skadligt näringsläckage och föroreningar till sötvatten och havsvatten har upphört från åländska aktiviteter. Cirka 80 % av näringsämnen som samhället genererar sker i lokalt fungerande system. Alla näringsämnen i våra avlopp är en resurs som tas tillvara i ett kretslopp. När det åländska dagvattnet når hav eller sjö har det runnit långsamt och genomgått en naturlig rening. På så sätt blir populationerna med vattenlevande organismer rikliga och varierande. Vattnet är en viktig del av den fysiska samhällsplaneringen. Vattnet har god ekologisk status och vi tar alla ansvar för vattnet.

ÅLANDS
NATUR & MILJÖ

Farled 3.

2021

Åtgärder

2030

2051

Levnadsstandarden på Åland är hög och skuldsättningen ökar årligen, vilket vittnar om en allt ökande privatkonsumtion. Vår konsumtion skapar ett stort ekologiskt fotavtryck vilket bidrar till spridning av ämnen på ett aldrig tidigare skadat sätt. Som en följd stöder vi bland annat läglönarbete i odårlåga förhållanden i låglöneländer. Spårbarheten på utlåndska produkter och påverkan på möjligheterna på dessa är låg.

Coronapandemin har gett upphov till beteendeförändringar i positiv riktning genom minskat resande, ökning av odling, handarbete, renoveringar, hemester osv. Negativa effekter av pandemin är ökad konsumtion av prylar, ökad alkoholförsäljning och sämre psykiskt mående hos en del av befolkningen. Näthandeln har ökat.

Den åländska avfallsmängden är betydande (i genomsnitt 445 kg/person/år, mitten i EU-statistik). Återvinningen är dessutom ofullständig. En biogasanläggning på Åland planeras inom 3 år. Vår konsumtion av plastprodukter bidrar inte bara till fossilberoende utan också nedskräpning och utsöndring av mikroplaster. Söppförbränning är problematisk då askan från förbränningen inte kan cirkuleras.

Låga nyttjandegrader av det vi köper är ett onödigt utnyttjande av ekologiska och sociala resurser. Borrmaskinen t.ex. används 12 min. totalt under sin livstid. Vi delar på inköpta materiella resurser i liten grad.

Vi finner lycka i hållbar konsumtion av tjänster, föreningsaktiviteter, livslångt lärande och naturupplevelser istället för överkonsumtion av billiga produkter.

Informationsinsatser som stöder individer att anta en hållbar och hälsosam livsstil.

Beteendesatningar (t.ex. nudging) och styrmedel som gör det lätt att göra rätt. Strävan efter att behålla de positiva beteenden som pandemin fört med sig.

Ökad prioritering vid beslutsfattande av det som gör oss lyckliga istället för fokus på BNP. Fokus på att skapa ett mått på välbefinnande som kan följas upp.

Skapande av en åländsk konsumtionsrapport som kan följas upp kontinuerligt.

Vi upphandlar och handlar miljömärkt, ekologiskt och alltid åländskt då sådana alternativ finns.

Bioavfall minimeras och avfallet som kvarstår blir recirkulerat näring och biogas.

Återvinningen och -användningen underlättas bl.a. genom ett utökat pantsystem, t.ex. för plast. Främja återanvändbart/cirkulärt förpackningsmaterial, t.ex. för hämtmat. Ökning av lösviktsförsäljning.

Förbjud farliga ämnen så att mängden sådant avfall och plastberoendet minskar.

Reparationer ska bli möjliga, enklare och billigare. Främja dem som arbetar med cirkulära tjänster, genom t.ex. skatteavdrag.

Vi tillgodör oss av digitaliseringens möjligheter. Effektivt utnyttjande av lokaler och utrymmen genom t.ex. delning och distansarbete.

Åland blir ett testområde för delningsekonomi.

Ett mått på välbefinnande som bortser från BNP visar att välbefinnandet har ökat markant sedan dess införande.

Varukonsumtionen har sedan 2018 minskat markant medan tjänstekonsumtionen har ökat i motsvarande grad. Vi konsumerar inom våra egna ekonomiska ramar.

Återvinningen har från 2018 ökat med 30%, återanvändningen har ökat med 40% och allt bioavfall recirkuleras.

Det vi konsumerar har en stor användningsgrad genom bl.a. fler möjligheter till hyr-, låne- och bytestjänster.

Alla vet att lycka kommer från det mellanmänniska. Vår ekonomi består till stor del av tjänstekonsumtion och det materiella vi handlar är åländskt, klimatsmart, miljömärkt och ekologiskt, och tillfredsställer våra verkliga behov. Våra materiella resurser har en stor användningsgrad, och vi pratar inte längre om avfall; alla oskadliga resurser finns i cirkulära system där återanvändning står i centrum.

Farled 4.

ÅLANDS
NATUR & MILJÖ

2021

Åtgärder

2030

2051

Psykisk ohälsa antas växa som folkhälsoproblem i pandemins spår, och olika köns- och åldersgrupper påverkas i olika grad. Det saknas statistik gällande psykisk hälsa hos vuxna. Åländska ungdomar mår sämst i landet och användning av snus, rusmedel och även sexuellt våld har ökat. Permitteringar och arbetslöshet hos vuxna påverkar hela familjens mående.

Av de med en årsinkomst på över 40 000€ är en stor majoritet män, medan kvinnor oftast ligger i de lägre inkomstklasserna. Uttaget av föräldrapenningen är ojämnt: Långa föräldradledigheter med hemvårdsstöd ökar risken för fattigdom när kvinnor blir äldre. Inflyttade som saknar nätverk, kunskap om samhället och utbildning riskerar ekonomisk utsatthet.

Utbildningsnivån ligger mitt i raden internationellt (ca 40 % har gymnasial utbildning). På grund av Coronapandemin har arbetslösheten på Åland ökat markant, och mest hos ungdomar.

Införandet av KST och de nya lagarna för barnomsorg, grundskola och socialvård förbättrar det sociala skyddsnetet i samhället.

Spelberoende och användningen av rusmedel på Åland förekommer allt längre ner i åldersgrupperna. Det skapar bl.a. våld och annan kriminalitet samt ekonomisk utsatthet.

På många håll saknas representation för minoritetsgrupper och kvinnor i samhället och diskriminering förekommer. Flickor och kvinnor är mer utsatta för diskriminering på nätet än män. Det finns indikationer på att kränkningar och våld bland unga ökar.

Åtgärder och verksamheter som möjliggör meningsfull sysselsättning och möjlighet att delta i gemenskaper för alla människor.

Ha människan i fokus i allt beslutsfattande, oavsett ålder, kön, etnicitet och familjebakgrund.

Skapande av en åländsk rapport om psykisk ohälsa för olika åldersgrupper, kön, etnicitet osv. som kan följas upp regelbundet.

Stimulera möjligheter till arbete som passar olika individer i olika livssituationer. Skapa engagemang för förenings- och volontärarbete.

Föräldrapenningen likställs lönen och utbetalningstiden förlängs.

Aktivt arbeta för lika lön för likvärdigt arbete och förebygga löneskillnader mellan olika yrkesgrupper, kvinnor och män.

Underlätta mångsyssleri genom bl.a. kortare och flexibla arbetstider.

Utbildningsinsatser för hållbart ledarskap i samhället.

Genomsyn av utbildningsväsendet utifrån behovsanpassning.

Jobba för attraktiv utbildning för livslångt lärande för människor i olika livsskedan

Inrätta ett attraktivt praktiksysteem.

Det förebyggande arbetet mot beroenden utökas.

Riktade insatser mot unga för att undvika kränkningar och våld i kommande generationer.

Stå upp för minoritetsgrupper och motarbeta diskriminering, kränkningar och våld. Lämna in besvär när lagar inte följs.

Ingen ska behöva känna sig ensam utan känner snarare stark tillhörighet till samhället.

Det finns inga löneskillnader mellan kvinnor och män och olika yrkesgrupper för likvärdigt arbete.

Sysselsättningsgraden är hög och skillnaderna mellan samhällsgrupper har försvunnit.

Likvärdig skolgång för alla barn.

Missbruket av rusmedel inklusive spel har minskat avsevärt.

Kränkningar, våld och kriminalitet har minskat i samhället.

Vi har nått en hög grad av gemenskap där vi respekterar och hjälper varandra. Alla har samma förutsättningar för att leva hälsosamma och trygga liv samt har samma möjligheter att delta i samhället. Det lägger grunden för att alla kan blomstra och känna meningsfullhet i tillvaron.

Farled 5.

ÅLANDS
NATUR & MILJÖ

2 Kärnverksamhet

Ålands Natur & Miljös kärnverksamhet utgår från de fem farlederna och verksamheten delas in i tre ben:

- **Naturglädje**
- **Samhällspåverkan**
- **Folkbildning**

Att odla **naturglädje** i oss själva och varandra är basen för Ålands Natur & Miljös verksamhet. Kontakten med naturen är viktig för vårt välmående och ger oss sammanhang, samtidigt som vår förståelse för vikten av att skydda naturen och miljön ökar. Vi vill verka för att så många som möjligt ska få ta del av denna insikt.

Ålands Natur & Miljö vill fortsätta ta en ansvarsfull roll i den åländska samhällsutvecklingen genom **samhällspåverkan**. Det gör vi genom att påverka beslutsfattare och allmänheten som väljer beslutsfattare. Vi strävar också till att mobilisera fler krafter för att stärka det arbete som pågår inom ramen för nätverket bärkraft.ax.

Vi bedriver **folkbildning** för att öka kunskapen om hållbar utveckling och förmedla vad begreppet egentligen innebär. Det innebär ett omfattande utbildningsarbete där vi lyfter välmående och självkänsla framom konsumtion. Vi tror på att det vi människor gör på planeten, från politiska beslut till vardagsvanor, hänger ihop med hur vi ser på oss själva och världen. Därför kompletteras arbetet för yttre hållbarhet med det inre omställningsarbetet. Vi vill uppmana människor att våga tänka nytt och förändras istället för att hålla fast vid exempelvis materialism och statustänkande som motverkar hållbarhet. Ålands Natur & Miljö fungerar som en oberoende kunskapskälla inom hållbar utveckling.

Fokusområdena

År 2024 har Ålands Natur & Miljö valt att fortsätta jobba med de tre fokusområdena

- 1 Biologisk mångfald
- 2 Östersjön i balans
- 3 Hållbar konsumtion

Inom dessa fokusområden siktar vi på att inom den ordinarie verksamheten göra följande:

Biologisk mångfald

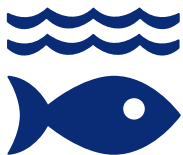
Vi jobbar med att uppmärksamma exploateringsplanerna för naturområdena i Svibyområdet och ämnar också uppvakta Jomala kommun om att den nya våtmarken i Sviby kan bli mer funktionell om kommunens mark används för att utöka våtmarken.

Förbättrad skötsel av vägrenar för att gynna den biologiska mångfalden är ett område som ska lyftas under året. Vi vill också fokusera på vad som är ätbart ute i naturen. Vi ska bygga insektshotell och sätta upp på olika platser i staden.

Vi hoppas i samarbete med andra föreningar kunna ordna stadsvandringar med miljötema. 2023 bildades en grupp som vill lyfta ekologisk mat på Åland. Tillsammans med denna grupp planeras gemensamt program på årets Skördefest med temat ekologisk mat.

Fokusområdena

Östersjön i balans

Under året fortsätter vi arrangera våra populära Café Planet där vi ökar kunskapen kring aktuella ämnen. Bland annat planeras ett Café Planet om fiskebestånd. Tillsammans med föreningen Natur och Miljö på fastlandet planerar vi gemensamt påverkansarbete för Östersjöns bästa.

Hållbar konsumtion

Vi har kontakt med Folkhälsan och diskuterar möjligheten att kombinera deras årliga motionskampanj med att utmana deltagare att lämna bilen hemma.

2024 vill vi visa hur ett resurssmart liv kan se ut, med olika spartips och goda exempel på hur en kan leva resurssnålt. Föreningen arbetar under året med påverkan för att det ska skapas en åländsk konsumtionsrapport som publiceras regelbundet, för att se hur den åländska konsumtionen ser ut i förhållande till utvecklings- och hållbarhetsagendans mål.

I december ordnas julstuga där vi tillverkar miljövänliga julklappar.

Under året planerar vi inom den ordinarie verksamheten att både hålla grundkurs och fortsättningskurs i hållbarhet för privatpersoner.

I mån av resurser arrangerar vi också föreläsningar, studiecirkel och är aktiva i samhällsdebatten.

Aktiviteterna genomförs utifrån de resurser som finns tillgängliga i form av frivilligkrafter, personalresurser och finansiella medel. I verksamheten finns ett visst utrymme för att ta tillvara initiativ från medlemmar. I det sammanhanget är medlemmarnas eget engagemang viktigt, den som kommer med ett initiativ behöver vara beredd att själv på något sätt engagera sig i frågan.

Nätverkande och samarbete både hemma och internationellt

Green Key

Green Key-certifieringen startades upp av Ålands Natur och Miljö men drivs sedan 2019 av Visit Åland. Vi samarbetar med Visit Åland i deras Green Key-arbete, deltar i programmets styrgrupp och jury och utför kontrollbesöken på anläggningarna. Kontrollbesöken bidrar till föreningens egenfinansiering.

bärkraft.ax

Bärkraft

Ålands Natur & Miljö är medaktör i nätverket Bärkraft. Under verksamhetsåret fortsätter samarbetet och föreningen deltar aktivt i arbetsgrupper för flera av hållbarhetsmålen, och verksamhetsledaren sitter med i utvecklings- och hållbarhetsrådet. Föreningens verksamhet ska fungera som ett komplement till Bärkrafts arbete. En öppen dialog ska ständigt pågå för att klargöra föreningens roll i förhållande till Bärkrafts roll i det åländska samhället så verksamheterna kompletterar varandra. Gemensamt kan vi vägleda och informera ålänningarna om hur man ställer om till ett hållbart, klimatvänligt liv.

Nätverkande och samarbete både hemma och internationellt

Nordiskt och internationellt samarbete

Ålands Natur & Miljö ingår i ett nätverk av nordiska naturskyddsföreningar som träffas årligen för att utveckla naturskyddsarbetet i Norden. Det nordiska mötet 2024 hålls på Färöarna där vi hoppas kunna delta. Till 2024 har föreningen ansökt om ett gemensamt projekt gällande naturskydd tillsammans med Islands och Färöarnas naturskyddsföreningar.

Vi fortsätter sprida information och kunskap om kemikalier både inom och utanför Ålands gränser, bland annat genom webbsidan chemicallyclever.com. Föreningen planerar att delta i Regeneration 2024 med någon typ av aktivitet.

Lokalt och nationellt samarbete

Vi handleder mindre åländska föreningar och erbjuder dem att använda Ålands Natur & Miljös mallar för exempelvis policys och riktlinjer. Vi ger råd om förenklad administration och skapar samarbete. Samtidigt förenklas arbetet för små föreningar utan personal.

Tillsammans med Ålands Naturskola, som drivs av det finlandssvenska förbundet Natur och Miljö arrangerar vi utflykter och evenemang.

Vi samarbetar med Håll Skärgården Ren genom olika evenemang, skräpplockningar, gemensam information och marknadsföring.

Nätverkande och samarbete både hemma och internationellt

Tillsammans med ABF, Emmaus och SKUNK tar vi emot och ger uppgifter till internationella volontärer inom Solidarity Corp-programmet.

Under 2024 har ABF beviljats medel från Erasmus+ för utbildning utomlands där vi som medlemsförening planerar att åka på kurs några dagar.

Föreningen delar sina kommande evenemang på engelska i Facebook-gruppen Träffpunkt skogen där nyinflyttade får information om evenemangen på engelska. Evenemangen delas också i Facebook-gruppen "Inflyttade ålänningar – New in Åland". Inom ordinarie verksamheten planeras en öppen utflykt med integrationstema i samarbete med Röda Korset och utflykter för att lära sig mer om naturen för SFI-klasserna på Medis.

Ett fördjupat samarbete med Medis planeras då antalet SFI-klasser har ökat betydligt och Medis vill köpa utflykter till samtliga SFI-klasser från Ålands Natur & Miljö. Tillsammans med Archipelago Pares och Ålands Fågelskyddsförening samarbetar vi för att påverka landskaps-regeringen för att det ska finnas en långsiktig plan för bekämpning av invasiva rovdjur på Åland.

Exempel på organisationer vi planerar att samarbeta med:

- Arbetarnas bildningsförbund
- Emmaus
- Ekologiska odlarna på Åland
- Föreningarna på Ålands Landsbygdscentrum
- Ålands Fågelskyddsförening
- Archipelago Pares
- Röda Korset
- Medborgarinstitutet

Nätverkande och samarbete både hemma och internationellt

Myndighetsarbete

Föreningen har ett fortlöpande avtalat samarbete med Mariehamns stad om skötseln av trädgården Mariero. Utöver de projekt som genomförs i trädgården jobbar föreningen och föreningens frivilliga tillsammans med staden för att trädgården kontinuerligt ska hållas i bra skick.

Vi strävar efter att samarbeta med miljöbyrån på Ålands Landskapsregering kring olika miljöområden, bland annat har vi haft gemensamma talkor mot invasiva växtarter.

Ålands Natur & Miljö blir tillfrågade av myndigheter både lokalt och nationellt, att ge utlåtanden och remissvar gällande natur- och miljöfrågor. Med hjälp av vårt kontaktnät hittar vi personer som är specialister inom olika områden och kan med deras hjälp basera utlåtanden på fakta. Föreningen sitter i olika arbetsgrupper och tillfrågas ofta om sin åsikt i både samhällsdiskussioner och debatter. Antalet utlåtandeförfrågningar har ökat de senaste åren. Föreningen söker mer resurser för att ha möjlighet att besvara alla utlåtandeförfrågningar.

Nätverkande och samarbete både hemma och internationellt

Praktikarbete och sysselsättning

Ålands Natur & Miljö tar regelbundet emot praktikanter för att skapa arbetstillfällen och läroplatser för unga.

Genom samarbete med de sociala myndigheterna (KST) kan föreningen ordna tillfällig sysselsättning för personer som är i behov av det. Det kan t.ex. handla om ogräsrensning och skräpplockning i Mariero.

Tack vare våra olika projekt kan våra anställda och medlemmar använda föreningen som en språngbräda ut i arbetslivet. Tidigare anställda och aktiva medlemmar har genom sitt engagemang i föreningen fått ordinarie tjänster inom både privat och offentlig sektor.

Föreningen skapar ständigt arbetsplatser via sina projekt. Till exempel har Green Key och Blue Flag skapat permanenta anställningar och höjt Ålands status inom grön turism. Via språkpraktik anställdes föreningens nuvarande kansliassistent. Projektet Städa Åland resulterade i att Håll Skärgården Ren startade upp verksamhet på Åland och projektledaren fick en fast tjänst. Genom kommande projekt strävar föreningen efter att fortsätta skapa nya arbetstillfällen.

3 Medlemmen i centrum

Medlemmarna har en central plats i föreningen och vår verksamhet baseras på medlemmars vilja och engagemang.

Vi vill erbjuda alla medlemmar ett sätt att aktivera sig: en kurs, en studiecirkel, en grupp eller inspirerande möten. Medlemsfikor är en inkörsport i föreningen och ett forum för diskussioner och information. Våra uppskattade informationstillfällen under benämningen Café Planet är en möjlighet att uppmärksamma aktuella frågor. Våra medlemmars idéer samlas in då vi planerar verksamheten.

Det ideella arbetet i föreningen sker genom möten och mötesförberedelser, talkoarbeten, diskussion och utlåtanden, deltagande i utskott och arbetsgrupper, hjälp vid evenemang, ledande av utflykter, studiebesök och exkursioner. Medlemmarna bidrar med personlig kunskap och erfarenheter i att skapa en levande organisation med utvecklande och inspirerande möten och insikter. Vi vill driva en inkluderande verksamhet och aktivera fler medlemmar.

Våra medlemsmöten är välbesökta tillställningar där vi träffas, inspirerar varandra och utbyter idéer. Målsättningen är att öka antalet aktiva och engagerade medlemmar och hålla medlemsantalet på en stabil nivå. Medlemsvärvningen ska pågå kontinuerligt under året genom t.ex. värvning vid evenemang och kontakt med personer som visar intresse för verksamheten. Påverkar gör vi bäst i grupp. Genom att vara medlem kan du vara med och göra skillnad.

4 Våra mötesplatser

Föreningen har idag tre fysiska mötesplatser: föreningslokalen på Hamngatan, trädgården Mariero i centrala Mariehamn och föreningens skog på Nötö i Föglö.

På föreningslokalen arbetar verksamhetsledaren, medlemsansvariga, kansliassistent och projektledare för föreningens projekt. Föreningslokalen fungerar också som ett mötesutrymme för styrelsen, olika arbetsgrupper samt studiecirkel. Medlemmar välkomnas att besöka lokalen och kan även boka mötesrummet för volontärarbete utanför kontorstid.

Trädgården Mariero är en ekologisk visningsträdgård. I trädgården samlas medlemmar och andra intresserade för talkor, trädgårdslärande och gemenskap. Trädgården är öppen för alla, både lokalbefolkning och turister. Föreningen förvaltar trädgården som är i Mariehamns stads ägo. Under år 2023 har vi jobbat med att få en mer långsiktig finansiering för trädgårdens skötsel och utveckling, och vi hoppas på att 2024 ha en större självfinansieringsgrad för trädgården.

Vår webbsida, elektroniska nyhetsbrev och sociala medier är viktiga kommunikationskanaler och används flitigt. Ålands Natur & Miljö administrerar flera Facebookgrupper dit medlemmar är välkomna att diskutera på ett öppet och respektfullt sätt. Vi tillåter inte diskriminerande, kränkande eller hatiskt innehåll i våra grupper. Utöver dessa mötesplatser träffas medlemmar på föreningens evenemang som arrangeras på olika orter på Åland.

5 Administration

Möten

Föreningen håller stadgeenliga vår- och höstmöten för medlemmarna. Vi strävar efter att hålla våra medlemsmöten eller att beställa mat och fika till mötena från miljöcertifierade anläggningar.

I början av året hålls kick-off för styrelsen och personalen där vi lär känna varandra bättre och året planeras. Styrelsen sammanträder vid minst åtta ordinarie möten under året. Ledamöterna jobbar ideellt och stöder kansliets personal i diverse frågor som rör verksamheten. Arbetsgrupper kan tillsättas av styrelsen eller kanslipersonalen.

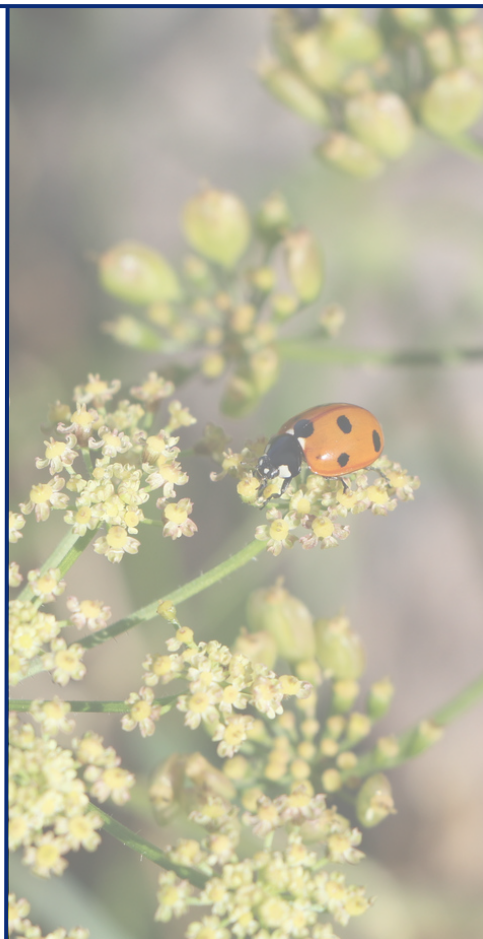
Utöver stadgeenliga medlemsmöten ordnas medlemsfikor för medlemmarna några gånger per år. Det är en naturlig inkörsport till föreningens verksamhet som ofta kombineras med andra aktiviteter och information om aktuella teman.

Personal, styrelse och arbetsgrupper

Till kanslipersonalen hör verksamhetsledare, medlemsansvarig och kansliassistent. Utöver dessa finns projektanställda i föreningens projekt. Genom ett utökat samarbete med Medis kring SFI-utflykterna planeras timanställningar för utflyktsledare och naturvärdar. Andra tillfälliga anställningar kan förekomma.

För år 2024 söker föreningen finansiering för ytterligare en tjänst på kansliet.

Utöver kärnverksamheten skapar föreningen värdefulla och meriterande arbetslivsmöjligheter genom till exempel praktikplatser och projektanställningar.

5 Administration

Kanslipersonalen leds av styrelsen som har ansvaret för föreningens ekonomi och personal. Styrelsen sätter de stora ramarna för hur personalen ska arbeta på kansliet. Föreningens Advisory Board är ett rådgivande organ för föreningens samhällspåverkan. Advisory Board fortsätter att stöda föreningens arbete genom deltagande i arbetet med uppföljning och revidering av föreningens program Åland 2030 för fulla segel och föreningens verksamhetsplanering. De delar även med sig av sina erfarenheter och sin sakkunskap från ett flertal olika verksamhetsområden vid remissförfrågningar.

Föreningen har en arbetsgrupp som jobbar för att lyfta fram ekologisk mat på Åland och öka intresset för ekologiskt. Gruppen bildades efter föreningens vårmöte 2023. Det finns också en arbetsgrupp inom Ålands Natur & Miljö som jobbar med att planera hur vi ska förvalta föreningens skog på Nötö

5 Administration

Kommunikation

Kommunikationen till föreningens medlemmar sker genom regelbundna nyhetsbrev via e-post. Föreningen är också aktiv på sociala medier och uppdaterar kontinuerligt Ålands Natur & Miljös Facebooksida samt Instagram. På webbplatsen www.natur.ax publicerar vi på ett lättillgängligt sätt nyheter och aktuella evenemang som berör vår verksamhet. Där finns även olika rapporter, protokoll och information om verksamheten samt projekt. Det är enkelt för besökare att bli medlem, månads-givare eller göra donationer till föreningen via webbsidan. Information om föreningen finns också tillgänglig på engelska. Föreningens verksamhetsplan, budget, verksamhetsberättelse och bokslut är viktiga dokument som arbetas med under året. Där kan medlemmar och andra se hur verksamheten planeras och genomförs.

Ekonomi

Ålands Natur & Miljös verksamhet finansieras till största delen av PAF-bidrag. Föreningen får också bidrag från Mariehamns stad och söker årligen bidrag för olika projekt från olika finansiärer. Detta år planerar föreningen att söka projektmedel både från Nordiska ministerrådet, Leader och Svenska kulturfonden.

Föreningens egenfinansiering består främst av medlemsavgifter, bidrag från månadsgivare samt donationer. För att ytterligare öka egenfinansieringen upptar föreningen ibland deltagaravgifter, söker aktivt sponsorer samt får ekonomiska bidrag i form av kondoleanser och arv. Kontrollbesöken inom Green Key bidrar också till föreningens egenfinansiering. En ny del av egenfinansieringen detta år är att Medis beställer naturutflykter till sina SFI-klasser från föreningen. Ålands Natur & Miljö jobbar aktivt med att hitta nya sätt att öka föreningens egenfinansiering. 2023 hade föreningen en tillfällig tjänst som marknadskoordinator för sponsring, som arbetade med att söka sponsorer och samarbetspartners till Mariero.

Projekt

Till år 2024 har föreningen sökt projektmedel för följande projekt:

- 1 Projekt om skogen på Nötö
- 2 The road from Nordic Islands to Kunming-Montreal
- 3 Vision Mariero - år 3

Observera att projekten genomförs endast om föreningen beviljas medel för dem!

Projekt - Skogen på Nötö

Föreningen köpte år 2022 en skog på Nötö i Föglö. Orsaken till att just denna skog köptes var bland annat att den har upplevelsevärde och förnäma naturvärden. Skogen har varit orörd och oexploaterad i många år.

Föreningen planerar att söka Leader-finansiering för ett projekt gällande skogen som ska pågå de kommande åren. Tanken med projektet är att tillgängliggöra naturen för fler, skapa attraktionskraft, värna den biologiska mångfalden och sprida information om djur och natur i området.

Detta ska göras genom att först naturinventera området och utreda om området kan naturskyddsklassificeras. Friluftsanordningar såsom väderskydd, eldstad, stockbord, utedass, ledmarkeringar, skyltställ, vägvisare och parkeringsplats ska anläggas inom projektets ramar. Information om projektet och skogen ska skapas och finnas tillgänglig på föreningens sociala medier. En skogsfest ska anordnas för att markera öppningen av skogen. En utvecklingsplan för området ska också skapas för att planera hur förvaltningen av skogen ska skötas i framtiden.

Då denna verksamhetsplan skrivs är inte projektplan och budget för projektet klara och kan därmed inte ännu tas med i föreningens budget för år 2024. Men eftersom projektet planeras med ett nollresultat på slutraden ska det inte påverka föreningens resultat det kommande året även om det senare läggs till i en reviderad budget för föreningen.

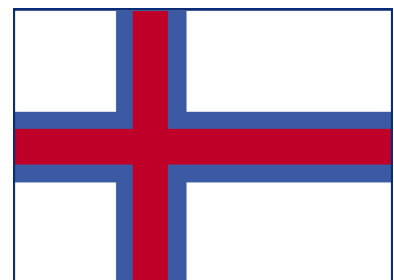
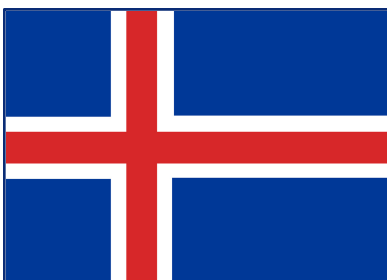

Projekt – The road from Nordic Islands to Kunming–Montreal

Tillsammans med Islands och Färöarnas naturskyddsföreningar har Ålands Natur & Miljö ansökt om medel från Nordiska ministerrådets Nordic working group on biodiversity för ett gemensamt projekt gällande naturskydd på våra ö-samhällen. På alla tre ö-samhällen är procenten för naturskyddade områden långt under de 30 % skyddade områden land och vatten som förespråkas i Kunming–Montrealramverket för biologisk mångfald som COP 15-konferensen 2023 antog.

Målen med projektet är att

- skapa en plattform för allmänheten för att assistera och påverka implementeringen av målen i Kunming–Montrealramverket
- Påverka landskapsregeringens engagemang för målen
- Skapa finansiering för att stöda implementeringen av Kunming–Montrealmålen på Island, Färöarna och Åland
- Stöda ö-samhällenas respektive regeringar att uppnå målen genom att förse dem med analyser av bästa praxis och handlingsplaner för varje ö-samhälle
- Öka och dela kunskap och resurser mellan mikroekonomier i Norden
- Skapa jämförbara relevanta fakta om ö-samhällen i Norden
- Implementera och visa fördelar med ”bottom-up approach” (nerifrån och upp) gällande skyddade områden
- Öka intressenternas engagemang och beslutsfattarnas förståelse för biologisk mångfald

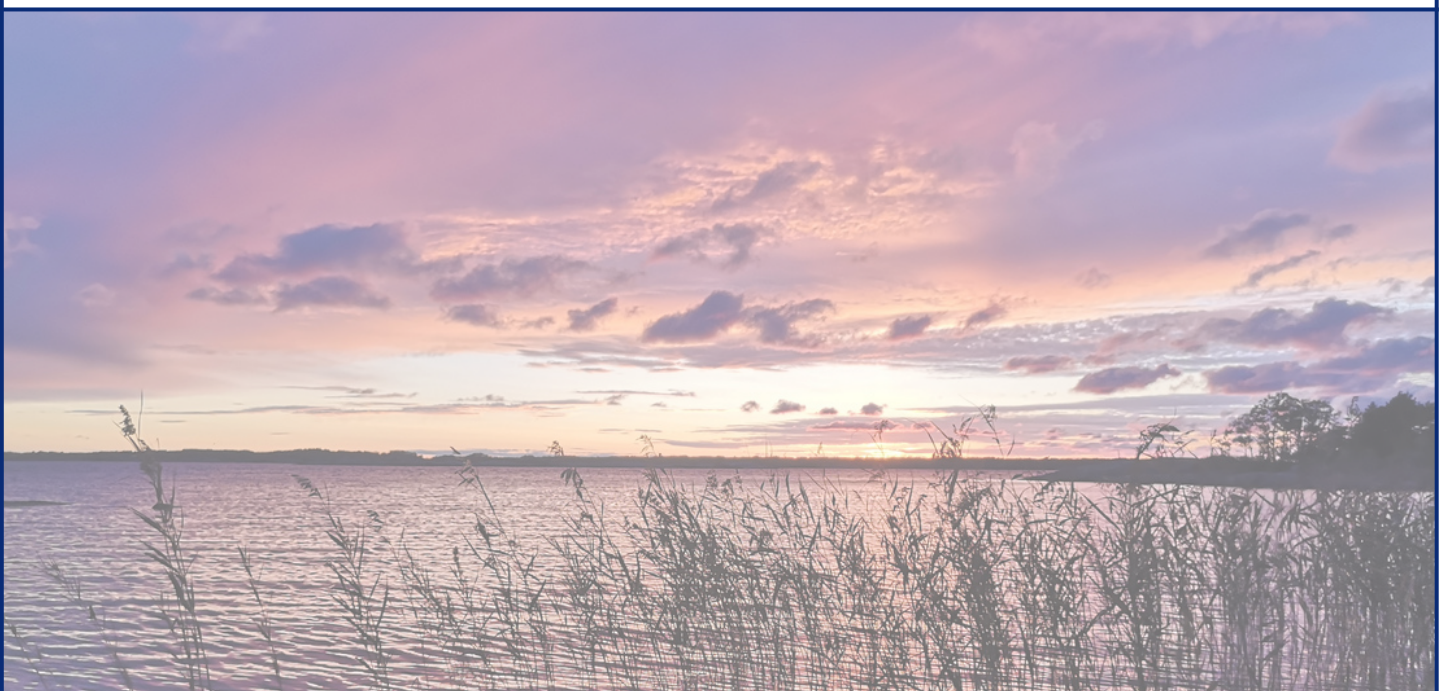

Projekt

Genom projektet skapas följande tre slutprodukter:

- 1 En kort rapport om nuvarande status på naturskydd och hot mot den biologiska mångfalden i varje ö-samhälle, och en handlingsplan för varje ö-samhälle med målen 30 % skyddade landområden, 30 % skyddade havsområden och 30 % återställd natur.
- 2 Två informationskampanjer; en för att informera allmänheten och intressenter om Kunming-Montrealmålen och vikten av naturskydd, och en för att presentera resultaten av slutrapporten.
- 3 En plattform för intressenter i tre länder att kommunicera och dela goda exempel på hur man kan implementera Kunming-Montrealmålen i deras land.

Då denna verksamhetsplan skrivs är inte budget för projektet fördelad mellan de sökande parterna i projektet och kan därmed inte ännu tas med i föreningens budget för år 2024. Men eftersom projektet planeras med ett nollresultat på slutraden ska det inte påverka föreningens resultat det kommande året även om det senare läggs till i en reviderad budget för föreningen

Projekt

Projekt – Vision Mariero

Under 2022 startade projektet Vision Mariero som bygger på en mer långsiktig vision för trädgården Mariero: en hållbar visningsträdgård med biologisk mångfald och pedagogisk gestaltning.

Tanken med projektet är att med hjälp av experter planera och gestalta hela det biologiska kretsloppet i trädgården Mariero för att främja den biologiska mångfalden, såväl som den sociala hållbarheten. Detta görs genom att på olika sätt skapa förutsättningar för ett rikt djurliv och skapa olika mikroklimat. Det görs också genom att t.ex. medvetet använda form och färg och olika skyltar för att skapa harmoni, inspirera och öka kreativitet och lust att lära hos människor. Gestaltningen ska beröra människor, väva in berättelser och lyfta fram det kulturella värdet på platsen. Detta ökar värdet av trädgården som turistattraktion, skapar social hållbarhet och en estetiskt tilltalande miljö för djur och människor.

Under projektets gång vill vi informera, utbilda och inspirera andra och skapa en långsiktig hållbarhetsplan för hela trädgården. Genom projektet skapas nätverk, och samarbeten utvecklas med aktörer som arbetar inom trädgård och social kulturell verksamhet.

2024 söker föreningen fortsatta projektmedel för att kunna fortsätta genomföra den långsiktiga visionen och jobba för en säkrad långsiktig finansiering för trädgården.

ÅLANDS
NATUR & MILJÖ

alandsnatur

natur.ax

Ålands Natur & Miljö

Hamngatan 4

22100 Mariehamn

018-17 230

www.natur.ax

info@natur.ax